

ministrari, sed principaliter per comparationem ad Deum, cui consecratione hujus sacramenti sacrificium offertur. Unde sacerdoti, etiamsi non habeat curam animarum, non licet omnino a celebratione cessare, sed saltem videtur, quod celebrare teneatur in præcipuis festis, et maxime in illis diebus, in quibus fideles communicare consueverunt. Et hinc est, quod 2 Machab. 4, contra quosdam sacerdotes dicitur, quod jam non circa altaris officia dediti erant, contempto templo, et sacrificiis neglectis.

Ad 1 ergo dicendum, quod alia sacramenta perficiuntur in usu fidelium. Et ideo in aliis ministrare non tenetur, nisi ille, qui super fideles suscepit curam. Sed hoc sacramentum perficitur in consecratione Eucharistiae, in qua sacrificium Deo offertur; ad quod sacerdos obligatur Deo ex Ordine jam suscepto.

Ad 2, dicendum, quod sacerdos peccator, si per sententiam Ecclesiæ sit executione Ordinis privatus, vel simpliciter, vel ad tempus, redditus est impotens ad sacrificium offerendum, et ideo obligatio tollitur. Hoc autem cedit sibi in detrimentum spiritualis fructus, magis quam in emolumentum. Si vero non sit privatus potestate celebrandi, non solvitur obligatio; nec tamen perplexus est, quia potest de peccato pœnitere et celebrare.

Ad 3, dicendum, quod debilitas, vel ægritudo superveniens Ordini sacerdotali, Ordinem non tollit, executionem tamen Ordinis

tollit, quantum ad consecrationem Eucharistiae. Quandoque quidem propter impossibilitatem executionis, sicut si privetur oculis, aut digitis, aut usu linguae. Quandoque autem propter periculum, sicut patet de eo, qui patitur morbum caducum, vel etiam quamcumque alienationem mentis. Quandoque propter abominationem, sicut patet de leproso, qui non debet publice celebrare. Potest tamen Missam dicere occulte, nisi lepra adeo invaserit, quod per corrosionem membrorum eum ad hoc reddiderit impotentem.

COMMENTARIUS.

D. Thom. conclusio. — Sententia D. Thomæ est, non licere sacerdoti, etiam si curam animarum non habeat, omnino a consecratione hujus sacramenti abstinere, quia consecratione (inquit) hujus sacramenti sacrificium Deo offertur, ad quod (dicit in solutione ad primum) sacerdos obligatur Deo ex ordine jam suscepto. Addit deinde D. Thom. tempus hujus obligationis esse in præcipuis festis, et maxime in illis diebus, in quibus fideles communicare consueverunt. Quæ doctrina exponetur in disputationibus moralibus de sacrificio, ubi etiam declarabimus solutionem ad 3, in qua D. Thom. corporales ægritudines numerat, quæ executionem sacerdotalis ordinis impedire possunt.

ET HÆC DE EUCHARISTIÆ SACRAMENTO.

TRACTATUS DE MISSÆ SACRIFICIO.

Hactenus expedivimus omnia, quæ de mysterio Eucharistiae, quatenus sacramentum est, dicenda nobis occurrerunt; nunc alteram rationem hujus mysterii, quatenus sacrificium est, explanare aggredimur. Quam tractationem D. Thom. in his quæstionibus non distinxit, nec separavit, sed promiscue de utraque ratione sacramenti et sacrificii disseruit, de priori quidem ex professo, de posteriori vero, quasi incidenter et brevissime; optime tamen accommodatur haec materia ad octogesimam tertiam quæstionem D. Thom., in qua, postquam egit de sacramento, quod permanens est, de modo seu ritu conficiendi illud agere videtur; sic enim intelligendum censeo titulum sequentis quæstionis, qui est de ritu hujus sacramenti, id est, de ritu conficiendi, quia omnis ritus est in ordine ad aliquam actionem. Hic autem non agit de ritu servando in usu, quia de eo jam dictum est; agit ergo de ritu servando in ejus effectione, et ita in omnibus fere articulis agit D. Thom. de celebratione; idem autem est celebrare, quod consecrare, seu sacrificare. Tractat autem D. Thom. præcipue de ritu accidentario in quinque posterioribus articulis; in primo vero breviter attingit ritum substantialem sub ratione sacrificii, et ideo commodissime tota doctrina de sacrificio in hunc locum servata est.

QUÆSTIO LXXXIII.

DE RITU HUJUS SACRAMENTI, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de ritu hujus sacramenti.

Et circa hoc quæruntur sex.

1. Utrum in celebratione hujus mysterii Christus immoletur,

2. De tempore celebrationis.
3. De loco et aliis, quæ pertinent ad apparatus hujus celebrationis.
4. De his, quæ in celebratione hujus mysterii dicuntur.
5. De his, quæ circa celebrationem hujus mysterii sunt.
6. De defectibus, qui circa celebrationem hujus sacramenti occurunt.

ARTICULUS I.

Utrum in hoc sacramento Christus immoletur (infra, art. 2, corp., et ad 1 et 2).

1. Ad primum sic proceditur. Videtur, quod in celebratione hujus sacramenti, Christus non immoletur. Dicitur enim Hebr. 10, quod Christus una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. Sed illa oblatio fuit ejus immolatio. Christus ergo non immolatur in celebratione hujus sacramenti.

2. Præterea, immolatio Christi facta est in cruce, in qua tradidit semetipsum oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis, ut dicitur Ephes., cap. 5. Sed in celebratione hujus mysterii Christus non crucifigitur. Ergo nec immolatur.

3. Præterea, sicut Augustinus dicit in quarto libro de Trinitat. (cap. 4, in fin., et cap. 7, in princip., tom. 3), in immolatione Christi idem est sacerdos et hostia. Sed in celebratione hujus sacramenti non est idem sacerdos et hostia. Ergo celebratio hujus sacramenti non est Christi immolatio.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. Sent. Prospieri (habetur de Consecrat., d. 2): Semel immolatus est in semetipso Christus, et tamen quotidie immolatur in sacramento.

Respondeo dicendum, quod duplice ratione celebratio hujus sacramenti dicitur immolatio Christi. Primo quidem, quia sicut dicit August. ad Simplic. (lib. 1, quæst. 3, parum ante

med., tom. 4), solent imagines earum rerum nominibus appellari, quarum imagines sunt; sicut cum intuentes tabulam, aut parietem pictum, dicimus, ille Cicero est, et ille Salustius. Celebratio autem hujus sacramenti, sicut supra dictum est (q. 79, art. 1 et 3), imago quædam est repræsentativa passionis Christi, quæ est vera ejus immolatio. Et ideo celebratio hujus sacramenti dicitur Christi immolatio. Unde Ambros. dicit super Epistol. ad Hebr. (c. 10, a princ., t. 5): *In Christo semel oblata est hostia, ad salutem sempiternam potens; quid ergo nos? nonne per singulos dies offerimus? sed ad recordationem mortis ejus.* Alio modo, quantum ad effectum passionis Christi, quia scilicet per hoc sacramentum participes efficimur fructus Dominicæ passionis. Unde in quadam Dominicali oratione secreto dicitur: *Quoties hujus hostiae commemoratio celebratur, opus nostræ redempcionis exercetur. Quantum igitur ad primum modum poterat dici Christus immolari etiam in figuris veteris Testamenti. Unde et Apoc. 13, dicitur: Quorum nomina non sunt scripta in libro vita agni, qui occisus est ab origine mundi.* Sed quantum ad secundum modum, proprium est huic sacramento, quod in ejus celebratione Christus immoletur.

Ad 1 ergo dicendum, quod sicut Ambros. ibidem dicit (in c. 10 ad Hebr., non remote a princ.), una est hostia, (quam, scilicet, Christus obtulit et nos offerimus), et non multæ, quia semel oblatus est Christus. Hoc autem sacrificium exemplum est illius. Sicut enim, quod ubique offertur, unum est corpus, et non multa corpora, ita et unum sacrificium.

Ad 2, dicendum, quod sicut celebratio hujus sacramenti est imago repræsentativa passionis Christi, ita altare est repræsentativum crucis ipsius, in qua Christus in propria specie immolatus est.

Ad 3, dicendum, quod per eamdem rationem etiam sacerdos gerit imaginem Christi, in cuius persona et virtute verba pronunciat ad consecrandum, ut ex supra dictis patet (q. 82, art. 1 et 4), et ita quodammodo idem est sacerdos et hostia.

COMMENTARIUS.

1. *Christum in hoc sacramento immolari affirmat D. Thom.* — *Objectio.* — Diluitur. — Responso D. Thom. est, Christum immolari in hoc sacramento, id est, in confectione, seu celebratione hujus sacramenti; cum enim

sacramentum hoc sit res permanens, potest quidem habere rationem rei oblatæ, non tamen potest habere rationem oblationis vel sacrificii, quod in aliqua actione consistit; dicitur ergo Christus immolari in hoc sacramento, quando ipsum sacramentum conficitur; tunc enim sacramentum celebrari dicitur, et hoc sensu ait D. Thom. celebrationem hujus sacramenti esse Christi immolationem. Hanc autem assertionem dupli ratione satis difficulti confirmat. Prima est, quia eo modo appellatur hæc celebratio, immolatio, quo imago solet appellari nomine rei repræsentatæ; celebratio autem hujus sacramenti est quædam repræsentatio passionis Christi, quatenus in ea conficiuntur corpus et sanguis Christi separatim ex vi verborum; ergo, sicut passio Christi fuit vera immolatio; ita celebratio hujus sacramenti est immolatio per modum imaginis alterius veræ immolationis. In quo discursu statim occurrit objectio, quia sequitur, hoc mysterium non esse verum sacrificium, sed imaginem ejus; neque univoce sic appellari, sed solum per extrinsecam analogiam, sicut imago hominis, homo esse dicitur. Dicendum vero est, rationem D. Thom. optimam esse, ejus tamen expositionem pendere ex intelligentia rationis proprieæ, et essentiæ sacrificii. Et ideo breviter supponendum est, sacrificium quasi materialiter consistere in actione facta circa rem aliquam in cultum Dei; formaliter autem constitui in genere signi, vel excellentiæ divinæ, vel interioris sacrificii; quia ergo ex superioribus satis constat, celebrationem hujus sacramenti esse quædam actionem sacram pertinente ad cultum Dei, ideo D. Thom. hic solum fuit sollicitus in explicando, qua ratione et quemadmodum sit in actione hac significatio sufficiens ad rationem sacrificii; quod recte declarat per hoc, quod repræsentat passionem Christi. Quod intelligentum est, non solum de illa passione, quatenus mors cuiusdam hominis fuit, sed quatenus a summo sacerdote Christo oblata est Deo in sacrificium; nam eadem intentione, et sub tali modo sit ejus repræsentatio in hoc mysterio; et idea non sequitur, hoc non esse proprie, univoce, et intrinsece sacrificium; nam in his, quæ constituantur in genere signi vel imaginis, esse tale per repræsentationem alterius, non excludit, verum esse in tali genere, sicut imago imaginis tam vera imago est, sicut prior imago repræsentata. Addi etiam potest, si vim faciamus in verbo immolationis, hoc sa-

crificium non dici proprie immolationem, nam immolatio proprie significat sacrificium cruentum, per veram interfectionem animalis, vel alterius rei destructionem; et hoc sensu mysterium hoc, quamvis sit verum sacrificium, non tamen est proprie immolatio; et hoc modo concedi potest esse analogice immolationem, quia revera repræsentat immolationem in cruce factam; quæcumque non videatur hic sensus D. Thom., qui indifferenter loquitur de immolatione et oblatione, ut patet ex verbis de Ambrosii, quibus suam rationem confirmat.

2. *Explicatur secunda ratio D. Thom.* — Secunda ratio D. Thom. in forma est hæc: per hoc sacramentum efficiuntur participes fructus Dominicæ passionis; ergo in eo immolatur Christus. Quæ illatio difficilis sane est; quia participare fructum passionis Christi, communiter fit per usum sacramentorum omnium, in quibus non propterea Christus immolatur, et ideo hæc supponenda, vel subintelligenda videntur, ut hæc ratio vim habeat, nimirum, per celebrationem hujus mysterii, solum quatenus est consecratio ipsius corporis et sanguinis Christi, nobis applicari ex opere operato fructum passionis ejus, quo sensu intelligit hic D. Thom. quædam verba Ecclesiæ dicentis, quoties hoc mysterium celebratur, opus nostræ redempcionis exerceri; dicitur enim exerceri, non tantum secundum representationem, sed etiam secundum efficaciam, quia nobis applicatur. Hinc ergo a posteriori concluditur, hanc celebrationem esse sacrificium, vel quia opus redempcionis non applicatur ex opere operato, nisi aut per receptionem sacramenti, aut per oblationem sacrificii; sed hæc celebratio Eucharistiae, ut sic, non est receptione sacramenti, et tamen, per illam, ut sic, applicatur ex opere operato passio Christi; ergo est oblatio sacrificii; vel certe, quia sicut nostra redemptio quoad sufficientiam quædam sacrificio est perfecta, ita debuit per aliquod sacrificium applicari; nullum autem est aliud, praeter hoc mysterium.

3. *D. Thom. verba explicantur.* — In solutione ad primum tangit D. Thom. locum Pauli in epist. ad Hebreos, infra late tractandum. In solutione ad secundum, uno verbo dici poterat, argumentum solum concludere, hic Christum non immolari cruenter; D. Thom. vero, ut magis explicit primam rationem articuli, declarare voluit, sicut per consecrationem repræsentatur passio, ita altare cru-

cem significare. Et in eodem loco, in solut. ad 3, declarat, sacerdotem consecrantem gerere imaginem Christi, cujus personam induit, dum consecrat. Unde concludit in hæc verba: *Et ita quodammodo idem est sacerdos et hostia,* circa quæ verba dubitatum aliquando est, cur D. Thom. addiderit, *quodammodo*, cum simpliciter sacerdos et hostia idem esse videantur. Respondeo, significasse D. Thom., Christum esse hostiam, quæ immediate offeratur, non tamen esse sacerdotem per se ipsum immediate offerentem, sed per alium, verum etiam sacerdotem, et ita sacerdotem et hostiam non esse omnino idem. Addi etiam potest, esse sacerdotem, prout in propria specie existit, hostiam vero, ut est sub alieno modo sacramentali.

DISPUTATIO LXXXIII.

DE SACRIFICIO IN COMMUNI.

Disputat. 1 de sacrificio. — Quanquam D. Thom. de communi ratione sacrificii tractaverit 2. 2, quæst. 83, nihilominus hoc loco præmittenda necessario est, ut ex propriis principiis ostendere possimus, quomodo in mysterio Eucharistiae vera sacrificii ratio inveniatur, quod ad hujus materiae complementum necessarium est, ut tota hæc doctrina de signis sensibilibus, ad divinum cultum institutis, perfecta sit; hactenus enim quædam signa declaravimus, quæ ad sanctificationem hominum instituta sunt, quæ sacramenta vocamus; præter hæc autem necessarium est signum aliquod, quod directe et per se ritum ipsum colendi Deum contineat, quod sacrificium appellamus. De quo dicendum hoc loco est, quoniam re ipsa conjunctum est cum Eucharistiae sacramento.

SECTIO I.

Utrum sacrificium in genere signi rei sacrae constituatur.

1. *Difficultatis causa.* — Ratio dubitandi est, quia D. Thom. supra, quæst. 60, art. 1, sacramentum definiens, dicit, esse signum rei sacrae; sed ratio sacrificii diversa est a ratione sacramenti; ergo non potest hoc convenire sacrificio. In contrarium vero est, quia sacrificium dicit aliquod sensibile ad cultum Dei pertinens; sed nihil sensibile potest pertinere ad cultum Dei, nisi aliiquid significet